

DEDE KORKUT OĞUZNÂMELERİ ÜZERİNE YENİ ÇALIŞMALAR*

Faik Utkan DENİZER **

NEW STUDIES ON DEDE KORKUT OGUZNAMELERİ

ÖZÇELİK, Sadettin (2005). *Dede Korkut. Araştırmalar, Notlar / Dizin / Metin*, Ankara: Gazi Kitabevi, 931 s.

KAÇALIN, Mustafa S. (2006). *Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-nâmesi. Hîkâyet-i Oğuz-nâme-i Kazân Bêg ve Ğayrı - Metin ve Açıklamalar -*, İstanbul: Kitabevi 288, 406 s.

ÖZSOY, Bekir Sami (2006). *Dede Korkut Kitabı (Transkripsiyon - İnceleme - Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları 804, ix + 472 s.

SERTKAYA, Osman Fikri (2006). *Dede Korkut Kitabı'nın Dresden Nüshasının "Giriş" Bölümü. (Metnin Transkripsiyonu ve Açıklama Notları)*, İstanbul: Ötüken Neşriyat 636, 160 s.

Türkoloji çalışmaları için vazgeçilmez bir öneme sahip olan Dede Korkut Oğuznameleri üzerine SCHMIEDE 2000¹ ve TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'in ardından dört yıl boyunca kitap bütünlüğünde herhangi bir metin neşri yayımlanmadı. SCHMIEDE 2000 için meselâ TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'de "Kendisinin «alim» olmadığını yazan Schmiede, bu tıpkıbasıma önceki yayınları geniş ölçüde taklit, fakat aynı zamanda şiddetle tahribeden bir metin yayını ve kendisinin filolojiyle gerçekten hiçbir ilişkisi olmadığını belgeleyen bir «sözlük» eklemiştir. Optik okuyucu ile hazırlandığı anlaşılan tıpkıbasımda, yazma

* Bu çalışma, künyeleri aşağıda görülen dört yeni yayına eleştirel yaklaşmaktan çok onları betimleyen ve tanıtan bir çalışmadır.

** Araş.Gör., Muğla Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. fdenizer@mu.edu.tr

1 SCHMIEDE, H. Achmed (2000). "Kitab-ı Dedem Korkut" *Destanlarının Dresden Nüshası*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 196 s. + tıpkıbasım.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 1/2 Fall 2006

sayfalarındaki çerçeve silinip bilgisayarla düzgün çizgiler çekilmiş, bu arada kimi harflerin ucu kopmuş ya da eski çerçeve çizgisinin kalıntıları harfler üzerinde kalmıştır; bunlar ileride yanılığa yol açabilir.” (16-17; dipnot: 9) ve ÖZÇELİK 2005’te “Schmiede’in çalışması, hem metnin okunuşu hem sözlük olarak daha çok popüler özellikler taşımaktadır. Ancak, kitabın sonuna Dresden nüshasının güzel bir tıpkıbasımının alınmış olması, önemlidir.” (13) yorumları yapılmıştır. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001 ile hemen bu çalışmanın ardından yayımlanan ve bu yayındaki “metin kuruluşları ve anlamla ilgili notlardan” oluşan TEZCAN 2001 içinse örneğin DEVELİ 2001’de, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001’in TEZCAN 2001 olmadan tam olarak anlaşılamayacağı, iki kitabın birbirini tamamladığı, ikinci kitapta TEZCAN’ın uzun yılların birikimiyle ulaştığı çözümleri, düşünüş mantığını ve buluş silsilesini anlatarak gözler önüne serdiği ve Dede Korkut araştırmalarına önemli bir atılım sağladığı, ayrıca bu kitabın genç araştırmacılar için özellikle uygulanan yöntem bakımından öğretici olduğu, bu iki kitapla Dede Korkut araştırmalarının yeni ve ileri bir aşamaya girdiği ve böylelikle Dede Korkut yayınları konusunda yüksek bir standarda ulaşıldığı vurgulanmıştır (88-89 ve 94).

Söz konusu çalışmaların ardından DEVELİ’nin “Demek ki, gelecekte de Dede Korkut üzerine ciddi araştırmalar yapılacak.” (2001: 89) öngörüsünü haklı çıkarırcasına Eylül 2005-Nisan 2006 tarihleri arasında dört tane çalışma yayımlandı. Bunlardan ilki Eylül 2005’te yayımlanan ÖZÇELİK 2005: **Dede Korkut. Araştırmalar, Notlar / Dizin / Metin**’dir. Oldukça hacimli ve büyük boy olan bu yayında (931 s.) “transkripsiyonlu metin” için Dresden nüshasının esas alındığı, “araştırmalar ve notlar” için de gerekli olan yerlerde Vatikan nüshasından da faydalanılarak tanıklar verildiği ve tespitler yapıldığı kaydedilmiştir (14). Giriş kısmında (11-16) *I. Dede Korkut Metinleri Üzerinde Yapılmış Bilimsel Yayınlardan* bahsedilmiş (11-14) ve *II. Yayın Hakkında Açıklamalarda* bulunulmuştur (14-16). *Kaynaklar* (17-24), *Kısaltmalar* (25), *İşaretler* (26), *Transkripsiyon Alfabesi* (27) ve *Dresden Yazmasının Varak Numaraları, Ergin ve Gökyay Yayınının Sayfa ve Satır Numaraları Tablosu* (28-32) bölümlerinin ardından

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

Araştırmalar, Notlar (35-301) ve *Dizin* (305-320) kısımları gelmektedir.

ÖZÇELİK, *Araştırmalar, Notlar* bölümünde, Dede Korkut'ta yanlış okunmuş veya hiç okunamamış kelimeler üzerinde durulduğunu, yanlış anlaşılmış ya da hiç anlaşılamamış birtakım problemlerin çözülmeye çalışıldığını, yanlış veya eksik yazılmış metinlerin tamiri için teklif veya çözüm önerileri verildiğini belirtmektedir (14). Nitekim bu tür çalışmaların bilimsel yönden değerlerini arttıran taraflarının *Notlar* kısmı olduğunu TEZCAN 2001'de görmüştük. Zira *Dresden Yazmasının Metin Neşirleri* daha önce Orhan Şaik GÖKYAY (1938, 1973), Hmid ARASLI (1939, 1962, 1978), Muharrem ERGİN (1958, 1964, 1986), M(uhammed) A(li) FERZANE (1979), Ferhad Ramazan oğlu ZEYNALOV-Samıt LİZAD (1988 ve sadece LİZAD 1999), A. ANNANUROV-T. GUZUÇIYEV (1995), Şamil Allahverdi Oğlu CEMŞİDOV (1995, 1999), Annagurban AŞIROV (1997), Hanspeter Achmed SCHMIEDE (2000) ve Semih TEZCAN-Hendrik BOESCHOTEN (2001) tarafından yapılmıştı (bk. SERTKAYA 2006: 15-16). O hâlde ÖZÇELİK 2005'te yer alan bu notlar, Dede Korkut Oğuznâmeleri ile ilgili yeni okuma önerilerini, bilinen ya da bilinmeyen problemlerin çözümlerini ya da bazen sadece bu problemlerin tanıtılmalarını içerme olasılığı yüzünden çok değerlidir ve bu sebeple de dikkatle incelenmelidirler. Meselâ "okuma-metin tamiri teklifleri" için,

- Drs.9a.11: **dişi** → **dahı** [*Dirse Hân d. ehlinün söziyle ulu toy eyledi.*] (60-61);
- Drs.29a.6: **düşdi** → **deşdi**;deş-: yarmak, yırtmak, çizmek. [*Boyu uzun bêli [ince] Borla Hatun boynuyla kulağın aldı d.*] (130-131);
- Drs.54b.7: **1. bağır gibi/benir gibi** → **buğurki**: Şimdiki, bu seferki **2. üginende/uyunanda** → **ögünüñüzde** [*B. ö. yoğurtdan ne var?*] (159-161);
- Drs.66a.2: **kararup** → **yaykanup** [*Deniz gibi y. gelen nedür?*] (182-183);
- Drs.66b.3-4: **Kaıkubanı yêrümnden** → **Kaıkubanı yêrümnden [men turayım]** (183-184);

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

- Drs.66b.11: **ışıklar** → **ışıkum** [*Başumda kınt ı. şaklarıdum senün için*] (186);
- Drs.71a.9: **uçurduñısa** → **aķıtduñısa** [*Ķanın aķan yūgrūk śudan bir ođul a. dēđil maña*] (192);
- Drs.87b.7: **tayan-** → **tayın-**: ayağı kaymak/ sürçmek. [*Pes varasın bir cici bici Türkman kızını alasın, nāgehandan t.+am, üzerine dūşem, Ķarnı yırtıla?*] (208-209);
- Drs.116a.12-13: **üzerine Ķodı/[ađ] Ķodı** → **üzerine [el] Ķodı** [*Depegöz Basatuñ üzerine [e.] Ķodı, Ķançerile çaldı, kesd[üremed]i*] (244-245);
- Drs.122a.11: **acımışıdı** → **ahmaşıdı**: Sürçtü, tökezledi. [*Buđa a., gendüyi bir yüce yérden atdı.*] (257-259);
- Drs.122a.13: **örü turdı** → **oturdı** [*Begil o., ağladı*] (259-260);
- Drs.142b.6-7: **görür iken** → **turur iken** [*Oğuz t. i. seni ögmegüm yok*] (289) ve ilk kez burada zikredilen ya da daha önceki önerileri destekleyen “anlamlandırma teklifleri” içinse
- Drs.3b.10: **Ķazađuç**: 1. hara, at çiftliği, 2. at sürüsü, 3. kazılık at. [*Ķ.+a binmeyince yol alınmaz.*] (38-40);
- Drs.6b.5: **udlu**: değerli, şerefli. [*Ėvine yazıdan yabandan bir u. Ķonuk gelse*] (53-54);
- Drs.12a.5: **şohbet eyle-**: cinsel ilişkide bulunmak. [*Anasıyla ś. e.+dı*] (85-86);
- Drs.60b.4: **argap argap**: sıralı, arka arkaya sıralanmış, sırt sırta vermiş. [*A. a. Ķara tađ[lar]uñ yūhılmışıdı*] (176-178);
- Drs.92a.4: **kedisi mavla-**: kedi gibi inlemek². [*ĶaraĶlıđı boşaldı, k. m.+dı*] (215);

2 SERTKAYA, ÖZÇELİK'in *kedi-si* kelimesindeki *-si* ekini “gibilik” fonksiyonunda isimden isim yapma eki olarak açıklamasını ve bu görüşünü bir sonraki cümlede geçen “gibi” kelimesi ile karşılaştırarak pekiştirmesini “metne yakışan çok güzel bir açıklama” olarak değerlendirmiştir (2006b: 3). Ayrıca bir önceki cümlede geçen *taraĶlıđı boşal-* ibaresini krş. SERTKAYA 2006b.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

- Drs.94a.13: **kaþak**: 1. Kolun elden dirsege kadarki kısmı, 2. zırhın kol kısmı. [*þan Furalı bir kepenegi þ.+ına toladı*] (220-221) ve
- Drs.152a.5: **etmek basmak**: Nankörlük etmek. [*Beyrek e.+ünþ b.+madı, anlara mutiö olmadı*] (298) örnek olarak gösterilebilir.

Araştırmalar, Notlar bölümünde “okuma-metin tamiri”, “(yeniden) anlamlandırma” gibi çalışmaların yanında *Dede Korkut Boylarının sözlü gelenekten yazıya geçirildiğini gösteren örnekler* (51-53), *Dede Korkut'ta Renklere Yüklenen Anlamlar ve Ak-Kara veya Ak-Alaca* (69-83), *Begil Oğlu Emren Boyı'nda kurgu ile ilgili çelişkiler* (253-254) başlıklı maddelere de yer verildiği görölmektedir. Bu veya diğer maddelerde, kelime ve kavramların anlamları ve kullanım sıklıkları ile ilgili derlenen istatistiksel bilgiler yer yer tablolar hâlinde belirtilmiştir: *þazađuç* kelimesinin anlamları, örnek sayısı ve kullanım yüzdesi ile ilgili tablo (40), *þazılık* kelimesi ile ilgili tablo (43), *Dede Korkut'ta 'altun'ın Oğuz Beyleri, Çocukları ve Eşleri İçin Kullanılışı* başlıklı tablo (66) ve *Dede Korkut'ta 'ak'ın, Ođuzla İlgili Olarak, Kullanılışı, Dede Korkut'ta þara'nın, Ođuzla İlgili Olarak Kullanılışı, Dede Korkut'ta 'al' ve Yakını Renklerin, Ođuzla İlgili Olarak, Kullanılışı, Dede Korkut'ta Diğer Renklerin Kullanılışı, Dede Korkut'ta kara ve ala Renklerin Kâfirlerle İlgili Olarak Kullanılışı* (79-83) başlıklı tablolar.

Araştırmalar, Notlar bölümündeki maddelerin, madde başları hâlinde verildiği *Dizin* bölümünden sonra *Metin* (321-931) bölümü gelmektedir. Dresden nüshasının renkli tıpkıbasımı ve transkripsiyonunun yer aldığı *Metin* bölümünde, orijinal metnin bir sayfasıyla bunun transkripsiyonu karşılıklı sayfalara gelecek şekilde basılmıştır. Transkripsiyonda satır numaraları verilmiş, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'deki gibi ayrıntılı bir transkripsiyon alfabesi kullanılmamış, metin onarımı ile ilgili tercihler ve *Araştırmalar, Notlar* bölümüne göndermeler dipnotlarla belirtilmiştir.

Dede Korkut Oğuznâmeleri ile ilgili bir diğer çalışma Ocak 2006'da yayımlanan KAÇALIN 2006: ***Dedem Korkut'un Kazan Bey Oğuz-nâmesi. Hîkâyet-i Oğuz-nâme-i Þazân Bêg ve Gayrı - Metin ve Açıklamalar*** -

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

'dır. Adından da anlaşılacağı üzere bu yayın Dede Korkut Oğuznameleri'nin Vatikan nüshası "*Hiķāyet-i Oğuz-nāme-i Każān Bēg ve Ğayrı*" üzerine eğilmektedir. *Birkaç Söz* (7-10) bölümünün sonuna konan *Açıklama* başlıklı kısa bölümde adeta bu kitabın "kader"inden bahsedilmektedir: "1998 yılı ortasında TÜRK DİL KURUMUNA teslim edilen eser, her nedense yedi yıl bekletildi. Keyfiyeti bilen veya bilmeyen yahut da bilmez görünecek kişiler olabilir." (10). Nitekim SERTKAYA 2006'da da bu çalışmanın Türk Dil Kurumu için hazırlanmış olduğu ifadesi desteklenmektedir (aşağıya bk.).

Birkaç Söz bölümünün ardından *Yazma Üzerine* (11-17) bölümü gelmektedir. Araştıracının, Vatikan yazması hakkında bilgi verdiği, görüş belirttiği ve yazmanın önemi üzerinde durduğu bu bölüm, kendisinin de izah ettiği üzere Mustafa S. KAÇALIN 2000: "Korkut Ata Kitabının Vatikan Yazması Üzerine", *Uluslar Arası Dede Korkut Bilgi Şöleni*, Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.221-227 adlı bildirisine dayanmaktadır. "*Dedem Korkudun Kitabı güçlüklerini daha ilk günkü gibi taşımaktadır. Az yayın yapıldığı dönemlerde belki konularında bilinmezlik çoktu, çok yayın yapıldığı dönemde de yayınlara ulaşılmazlıklar söz konusudur. Bulunanları yeniden bulmak, boşa kürek çekmiş olmak her an karşınıza çıkabilir.*" (11-12) diyen araştıracı bu yazmanın önemini belirlemeye yönelik, bu nüshanın Dresden yazmasına göre 73 yıl önce kaleme alındığını, harekeli bir metin olması sebebiyle geniz /n/si ve /g/ için üç noktalı /k/ kullanılması ile yönlendirici olduğunu ve kimi doğru biçimleri de yaşattığını, Vatikan kütüphanesi kitap demirbaşlarının Dresden kütüphanesi kitap demirbaşlarından 10 yıl önce basıldığı göz önünde tutulunca bilim âlemi tarafından tanınma haberi bakımından Dresden yazmasından öncelikli olduğunu ve yazmanın birinci elden görüntüsünün yayımlanmasının Dresden nüshasından önce olduğunu belirtir (12-13) ve *Ayna Melik*, *Ķutlu Melik* [*Melek okuyuşu yerine*], *Evnüg Ķal'ası* [*evnük okuyuşu yerine*], *ķana ķoķa bulaşdur* [*ķana ķuna bulaşdur- okuyuşu yerine*] gibi örneklerin bu yazmayı önemli hâle getirdiğini, söyleyişi yansıtmada bu yazmanın daha öncelikli ve eski olduğunu söyler (14-15).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

Buna rağmen Vatikan yazması, Dresden yazmasına göre altı hikâyesi eksik olduğu için araştırmacıların öncelikli inceleme konusu olmamıştır (12)³. KAÇALİN, Vatikan

3 Gerçekten de Vatikan yazması üzerine yapılan metin neşirleri Dresden yazmasıyla karşılaştırıldığında sayıca daha azdır (bk. SERTKAYA 2006: 15-16). Bunda Vatikan nüshasının nispeten geç bir tarihte [E. ROSSİ (1950), “Un nuovo manoscritto del Kitâb-ı Dede Qorqut”, *Rivista degli Studi Orientali*, XXV, s.34-43] keşfedilmiş olması tek neden olamaz. Araştırmacılar, KAÇALİN’in yukarıda dediği gibi, genelde Vatikan nüshasını eksik ve ikincil bir nüsha olarak yorumlamışlardır. Meselâ Muharrem ERGİN, Vatikan yazmasının Dresden nüshasına göre çok kötü bir nüsha olduğunu ve bu nüshanın Dresden nüshasına yapacağı yardımın az olduğunu söylemekte, Dresden nüshasını doğru ve iyi bir nüsha, Vatikan nüshasını ise yanlışları çok, dili daha yeni olan bir nüsha olarak kabul etmekte, iki nüsha arasındaki bağlantının açık olduğunu ve en azından Vatikan nüshası ile Dresden nüshasının aynı nüshaya dayandıklarının kabul edilmesinin gerekliliğini vurgulamakta, hatta Vatikan nüshasının Dresden nüshasından alınmış olabileceğini iddia etmekteydi (ERGİN [1958] 1997: 65 ve 68-69). ERGİN, Dresden nüshasını esas nüsha, Vatikan nüshasını da yardımcı nüsha olarak almış (xiv) ve nüsha farklarını dipnotlar vererek göstermişti. LEWIS, ERGİN’in bu yaklaşımını eleştirmiş, onun Vatikan nüshasını *apparatus criticus* “esas nüsha ile diğer nüsha arasındaki farkların dipnotlarla gösterilmesi” konumuna düşürdüğünü ve ROSSİ’nin, *İl Kitâb-i Dede Qorqut* (1952) adlı eserinde Vatikan nüshasının Dresden nüshasından daha eski olduğunu söylediğini belirtmiş (1961: 366 ve ayrıca bk. ROSSİ 1999: 156), ayrıca ERGİN’i, Dresden yazmasının diğerine göre daha iyi bir nüsha olduğu konusunda önyargılı olmakla eleştirerek Vatikan nüshasının Dresden nüshasından alınmış olabileceğine dair gösterilen kanıtların bazılarını karşı çıkmıştı (365-366). GÖKYAY, nüsha farklarını *eğik* dizerek belirtmiştir (bk. GÖKYAY [1973] 2000). TEZCAN-BOESCHOTEN 2001’de ise “*Burada biri doğru, öteki yanlış iki metin değil, değişik iki metin vardır.*” düşüncesi vurgulanmış (11) ve iki yazma ayrı ayrı yayımlanmıştır. Vatikan yazması ayrı olarak Annagurban AŞİROV tarafından 1997’de yayımlanmıştı (SERTKAYA 2006: 16). Nitekim, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001 yayının bu açıdan önemi, DEVELİ 2001’de şöyle belirtilmiştir: “*Bugünkü durumda yapılan metin neşirlerinin en büyük eksiği olarak her iki nüshanın ayrı ayrı metinler halinde kurulmamış olması görülmekteydi. Bir çok araştırmacı bilinen iki nüshanın da muahhar bir dönemde yazıya geçirilmiş olduğunu ve bunlara kaynaklık etmiş bir veya birden fazla nüshanın bulunabileceğini kabul ediyor, inanıyordu. Buna göre, filolojik araştırmada bir merhale katedilebilmesi için atılması gereken adım, öncelikle her iki nüshanın birbirinden bağımsız olarak yayımlanmasıydı. Şimdi, Semih Tezcan ve Hendrik Boeschoten’in Dresden ve Vatikan nüshalarını ayrı ayrı kurdukları Dede Korkut Oğuznameleri (...) adlı çalışmalarının yayımlanmasıyla, Ergin’in*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 1/2 Fall 2006

yazmasının Dresden yazmasından genel olarak daha doğru olduğu görüşündedir (14).

Kısaltmalar (19-23), *Sayfaların Yaprak Karşılıkları* (23), *İşaretler* (24) başlıklı bölümlerin ardından *Metin* (27-106) bölümü gelmektedir. Vatikan yazmasının transkripsiyonunun verildiği bu bölümde, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'dekine benzer ayrıntılı bir transkripsiyon alfabeti kullanılmış fakat bu alfabe TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 17-22 ya da ÖZÇELİK 2005: 27'deki gibi okuyucuya tanıtılmamıştır. ÖZÇELİK 2005 ve özellikle KAÇALİN 2006'da transkripsiyonlar, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'de olduğu gibi modern metin kurma yöntemleri yani nazım-nesir ayrılıkları, paragraf bütünlükleri vs. gözetilerek oluşturulmuştur. ÖZSOY 2006 ve SERTKAYA 2006'da ise bu yöntem uygulanmamış, fakat SERTKAYA, "soylamalar"ı çalışmasının son bölümünde ayrıca ele almıştır (aşağıya bk.).

Eserin en hacimli kısmını *Açıklamalar* (108-279) bölümü oluşturur. Yukarıda ÖZÇELİK 2005: *Araştırmalar, Notlar* bölümünün önemi için söylenenler burada da geçerlidir. Bu notlar genel olarak, 1. yeni okuma-metin tamiri ve anlamlandırma tekliflerinden ya da önceki okuma-metin tamiri ve anlamlandırma tekliflerini destekleyen açıklamalardan; 2. belirli kelime, kavram ve yapılarla ilgili etimolojik, semantik vb. açıklamalardan oluşmaktadır:

1. için

- 02:02⁴ **üz:** 'yağlı parlak' [*Karaç polat ü. kılıcı çalmayınca karım dönmez.*] (126-128);
- 03:12 **gözler:** (...) Buna dayanarak *gözle- 'dibini süpürmek'. [*Elin yüzün yumadın tokuz bāzlambañç ile bir küvlek yoğurd g., doynca dıka başa yer.*] (136-137);

1958'deki neşrinden kırk iki, Gökyay'ın 1973'teki ikinci neşrinden yirmi sekiz yıl sonra bu adım da atılmış bulunuyor." (85). Nihayet, yazmaları ayrı ayrı ele alan neşir çalışmalarının sayısı, burada tanıtılan dört yeni yayınlı birlikte sevindirici bir biçimde artmış bulunmaktadır.

4 Transkripsiyonda 59a (3) = 02:03, *Açıklamalar* bölümünde ise 02:02 yazılmış, düzeltilmeli.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

- 04:04 **dig-leyü** [*Elin yüzün yumadın obanuñ ol ucından bu ucına kov kovlayu, dig d. şabañdan öyleye degince gezdi.*] (137-138);
- 05:02 **asan-**: (< *yas-a-n-*) ‘açılmak, yayılmak’ [*Ala şayvân gökyüzine a.+muşıdı.*] (147);
- 06:10 **yetmen**: (< Ar. *yatmān*) [*Tañrı bize bir y. oğul vërmez, ne[den]dür?*] (154-155);
- 09:01 **Ağ-ayıldan**: *ağ-ayıl* ‘ak sürü’ (< ? *ağ ağıl*) [*A.+dan tümen koyun vërgil bu oğlanı*] (163-164);
- 09:04 **cebe**: Yazmada *cübbe*. [*Çikinikušlu c. ton vër bu oğlanı*] (165) ve ayrıca bk. 66:12 **cebe** (247), 66:12 **cebe çoğa** (248-249);
- 09:04 **geber**: Yazmada *geyer*. [*Çikinikušlu cebe ton vër bu oğlanı, g. olsun, hünerlidür.*] (165);
- 11:01⁵ **uhşa-**: ‘övmek’ [*kalkubanı sen yëriñden örü turgil, yëgitlerüñ u.+gü*] (167-168);
- 12:05 **ğara bağı**: (...) Burada *ğara bağı* karaciğerdır. [*ğ. b. şarsıldı, dom yüregi oynadı.*] (170);
- 18:13 **şoñ uci**: *şoñuç+ı* değil *şoñ uci* anlaşılmalı. [*Gelimli gëdimli dünyā, ş. u. ölümlü dünyā!*] (179);
- 21:06 **çal**: ‘*avcı’ (<*ça-l) sözcüğü *talım* ‘*avcı’nın yeni bir biçimi midir? [*Begler içinde çalımlı, ç. qarq kuş erdemli bir yañşı kılıç[lu] yëgit olmuş-ıdı.*] (194);
- 47:08 **bām bām depe**: *bām bām* ‘yüksek yüksek’ [*b. b. d.+ye çıktıñ-mı kız?*] (223);
- 66:12 **ölge**: halk ağzı, Mo. *öglige* olmalı. [*Cilasun koç yëgitlere kalı ö. vërdi*] (247);
- 69:02 **cüldü** [*baş kesüp kan döküpdür, c. alupdur, ad kazanupdur.*] (251) ve ayrıca bk. 69:03 **cüldü**: Yazmada *cüldi* (251) ve 69:05 **cüldü**: Yazmada *cülde*. (251);
- 71:06 **uzun**: Yazmada *evren*. ve 71:06 **sür** [*alı u. s. cidamı şağlar-ıdum bu-gün için*] (254-255);
- 83:06 **urğanı**: Yazmada *ursanı*. [*u. yañıldı.*] (264);

5 Transkripsiyonda 63a (13) = 10:13, Açıklamalar bölümünde ise 11:01 yazılmış, düzeltilmeli.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

- 88:02 **bilük**: ‘okluk, ok kabı’ [*som altunlu b.+ümde*] (269);
- 92:03 **Ƙılbaş**: Teşrifatçı başı olmalı. [*Merç Ƙ., bu Faş Oğuz begleri her dâyim gelürler.*] (272-273);
- 93:02 **Uç UƘ**: *Faş Oğuz* [*ol-vaƘt, kim U. [U.] Boz UƘ yığnaƘ olurdu.*] (273)

2. için

- 01:01 **Oğuz**: Sözcük *oğuz* < *okus* < *okusus* < *oksus* ~ *oxus*, *ox* “öküz” gibi bir gelişme göstermiş olmalı. (108);
- 01:01 **Ƙazân**: Ulaş oğlu Salur (< *sal+gur*) Ƙazan adındaki Ƙazan (< Ar. *hâsan*)’dan gelmeli. Tü.’de iki *Ƙazan* var: (...) (108-111);
- 01:10 **Ƙişinüñ**: *Ƙişi*: Bu sözcük başka dillerde olduğu gibi Tü.’de de hem erkek hem de dişi karşılığında kullanılır. (117-120);
- 04:09 **etmek**: (< *et+mek*) ‘ekmek’ (140-144);
- 05:11 **alçaƘ**: < **âl+tt+sa-Ƙ*, krş. *yük+se-k* (*yük-se-k* olamaz), *tüm+se-k*. Nitekim *iniş yokuş* (< *ên+îş*, *yok+uş*)’taki *iniş* de *in-* eyleminden gelmez. (152-153);
- 08:10 **bıçağına**: (< *bı+çaƘ*, *bı* ‘çakı, delici ve kesici alet’) (...) Bu sözcük *bıç*’tan gelemez. Çünkü (...) (160-162);
- 19:10 **Ƙara Göne** (...) Bu verilere göre ‘kara giysili’ ya da ‘kara derili, kara oğlan’ (181-192);
- 21:02 **armağan**: < *âr-maƘ+an*. (193-194);
- 24:05 **şancaƘ**: (< *şan+çaƘ* ‘sanlık, ünvanlık’) (201-203);
- 30:10 **Ƙaş Ƙaş**: (< *Ƙarş Ƙarş*) ‘el (karış, aya) çırparak’ (208);
- 37:11 **toñuz**: *toñuz* ‘domuz’ (< *toñ üz* ‘katı yağ’) olarak düşünölmeli. (216);
- 52:12 **sagraƘ**: (< **sāk_r+aƘ*) ‘içerisine şarap konulan havana benzer, söbü bir tür kap’. Sözcüğün aslı *sâğır*dır. (227);
- 55:03 **sep-**: ‘atmak’ (230-234);

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

▪ 70:07 **karar-**: < *qara+ar-* ‘kara olmak’ < *qara ér-* (253) örnekleri gösterilebilir. Her iki durumda da geniş bir “Türkoloji külliyatı”nın tarandığı görülmektedir.

Açıklamalar bölümünün ardından *Dizin* (282-289) bölümü gelmektedir. Bu bölümde *Açıklamalarda tartışılan maddeler* alfabetik sıra hâlinde verilmiştir. Toplam 422 madde bulunmaktadır. *Ek* (293-303) kısmında *Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Revan Kit. 1390. sy.’daki Oğuz-nâme (YAZICI-ZÂDE’nin Târîh-i Âl-i Selçuk’unun başındaki 2 yapraklık ek metin)* ile ilgili *Önceki Çalışmalar* (293-294)’dan bahsedilmiş, bu metnin transkripsiyonu (294-301) ile küçük bir sözlük denemesi (301-303) verilmiştir.

Son olarak *Sözlükçük* (307-331) ve zengin bir kaynakça olan *Kaynaklar* (333-406) bölümleri yer almaktadır.

Dede Korkut Oğuznâmeleri ile ilgili bir diğer yayın da ÖZSOY 2006: ***Dede Korkut Kitabı (Transkripsiyon – İnceleme – Sözlük)***’tür. ÖZÇELİK 2005 gibi büyük boy basılan yayın için ÖZSOY, “Çalışmamız yeni bir telif eser ve tez çalışması değildir. Üniversitelerimizin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde mutlaka okutulmakta olan ancak tamamı bitirilemeyen *Dede Korkut Hikayeleri’nin* üniversite öğrencileri ile meraklıların azami faydalanacağı şekilde tertip edilmiş bir çalışmadır. Üniversite öğrencilerine başta Osmanlı Türkçesi dersleri olmak üzere Türk Halk Edebiyatı dersleri ve dil derslerinde katkıda bulunacağı düşüncesindeyiz.” (v) diyerek bu çalışmayı ders kitapları kategorisine dahil etmektedir. Önsöz (v-vi), İçindekiler (vii-viii), Kullanılan Kısaltmalar (x) bölümlerinin ardından *Giriş A. Dede Korkut Kitabı* (1-2) bölümünde ÖZSOY, Dresden nüshasını daha hacimli olması sebebiyle “asıl kitap” olarak kabul ettiğini ve Vatikan nüshasının da ondan istinsah edildiğini belirtmektedir (2). *I. Bölüm İnceleme* (3-42) kısmında *A. Elde Mevcut Olan Kitapların Karşılaştırılması* (3-7), *B. Dede Korkut Kitabının İçindekiler* (7), *C. Hikayelerin Özeti* (7-26), *D. Dede Korkut Hikayelerinin Sayısı ve Özellikleri* (26-34), *E. Tarihi Kaynaklara Göre Dede Korkut ve Dede Korkut Yayını Üzerine Yapılan Çalışmalar* (34-42) adlı alt bölümler yer almaktadır. ÖZSOY, “soylamaları” şiir

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

olarak kabul etmemekte, onları “karşılıklı konuşma” olarak tanımlamaktadır. (4). Araştırmacı Vatikan Nüshasını, asıl nüsha olarak kabul ettiği Dresden nüshasına göre altı hikaye ihtiva etmesi sebebiyle “eksik bir nüsha” olarak değerlendirmekte ve “Asıl nüshanın yanında bu bakımdan bir kıymet ifade etmemektedir. Harekelerin yanlış konduğu çok defa göze çarpmaktadır. Yer yer imlâ hatalarına rastlanmaktadır. Dresden nüshasına katkı yapması mümkün değildir.” (6) demektedir. *Dede Korkut Kitabı Üzerindeki Çalışmalar* (39-42) bölümünde bazı çalışmaların belirtilmediği gözden kaçmamaktadır. Burada en azından TEZCAN-BOESCHOTEN 2001 ve TEZCAN 2001’e de değinilmeliydi. Dolayısıyla bu çalışmalar *V. Bölüm Bibliyografya* (469-471) kısmında da zikredilmemiştir.

II. Bölüm Dresden Nüshası ve Transkripsiyonu (43-349) bölümünde, küçük bir girişin ve *Transkripsiyon Alfabeti* bölümünün ardından Dresden yazmasının tıpkıbasımı ile transkripsiyonu alt alta gelecek şekilde verilmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere ÖZÇELİK 2005’te tıpkıbasım ve transkripsiyonu, sayfalarda karşılıklı olarak yer almaktaydı. “*II. Bölümde Dresden nüshasının orijinal metni altına da transkripsiyonlu okunuşu verilmiştir. Burada metin lâtın harfleriyle yazılan kitap gibi sahife numarası konularak ve yer yer okuma hataları düzeltilerek Prof.Dr. Muharrem ERGİN’in okuyuşu esas alınarak verilmiştir.*” (v) diyen ÖZSOY, şimdiye kadar en doğru okumanın Prof.Dr. Muharrem ERGİN tarafından yapıldığını belirtmekte (43) ve “*Biz metinde ne var ise onu verdik. Ayrıca ERGİN tarafından yanlış okunan kelimeleri de düzelterek transkripsiyonladık.*” demektedir. Araştırmacı son olarak şunu da belirtir: “*Bütün bunlara rağmen okumamızda ve transkripsiyonumuzda hatamızı bulanlar olacaktır. Prof.Dr. Muharrem ERGİN gibi bir dilbilgininin bile çalışmasında gerek okumadan kaynaklanan, gerek dizgiden kaynaklanan 212 hatanın bulunduğu kendisi tarafından belirlendiği unutulmamalıdır.*” (44).

Araştırmacının kendisinin de belirttiği üzere büyük ölçüde ERGİN’e dayanan ve ayrıntılı transkripsiyon alfabeti kullanılmayan transkripsiyonunda (meselâ *kapalı e* gösterilmemiş), Dresden yazması üzerine yapılan son yayınların da dikkate alınmaması sebebiyle bazı açık

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 1/2 Fall 2006

hatalar tekrarlanmış, yeni okuma teklifleri gözden kaçmıştır. Meselâ:

- ÖZSOY 2006: 47: “Oğuzın **ol** kişi tamam biliçisi-y-idi”; fakat **evvel** için bk. SERTKAYA 2004: 141-143 [kelimenin yazılışında açık bir *şedde* mevcuttur, ayrıca bk. ÖZÇELİK 2005: 326, SERTKAYA 2006: 31 ve 46-47];
- ÖZSOY 2006: 47: “Korçut Ata **ayitti**”; fakat **eyitti** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 29, KARASOY-YAVUZ 2004: 102-108 ve ayrıca bk. ÖZÇELİK 2005: 326, SERTKAYA 2006: 49-50;
- ÖZSOY 2006: 48: “**Kızağuşa kaymayınca** yol alınmaz”; fakat **Kazağuşa [binmeyince]** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 30 ve TEZCAN 2001: 39-42, TULUM 2003: 522-526 ve ayrıca ÖZÇELİK 2005: 328;
- ÖZSOY 2006: 48: “Kara polat **öz** kılıcı çalmayınca”; fakat **uz** için bk. TEKİN [1993] 2004: 381-385, TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 30 ve TEZCAN 2001: 42-43, TULUM 2003: 526, ayrıca ÖZÇELİK 2005: 37 ve 328; **üz** okuyuşu için bk. KAÇALIN 2006: 28 ve 126-128 ile SERTKAYA 2006: 33 ve 73-75;
- ÖZSOY 2006: 54: “bir **odlu** konuk gelse”; fakat **udlu** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 33 ve ÖZÇELİK 2005: 53-54 ve 340, ayrıca bk. SERTKAYA 2006: 45 ve 146;
- ÖZSOY 2006: 56: “big yigitler cılasunlar birbirine **koşulan** çağda”; fakat **kuyulan** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 35 ve TEZCAN 2001: 69-70, DEVELİ 2001: 89 ve ÖZÇELİK 2005: 344;
- ÖZSOY 2006: 57: “güz almasına beñzer al yanaqlum **kavunum viregüm düvlegüm** görür misin neler oldı.”; fakat **kadunum, ziregüm, dölegüm!** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 36 ve TEZCAN 2001: 71, ayrıca ÖZÇELİK 2005: 346;
- ÖZSOY 2006: 116: “Pası’nuñ Kara Dervend ağzına **döş** virmiş idük” fakat **düş** “mola” için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 70 ve TEZCAN 2001: 157, ayrıca ÖZÇELİK 2005: 464;
- ÖZSOY 2006: 155: “**Okcugazın** kurmuşsın.”; fakat **ukcuğazın** okuyuşu için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001:

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

89 ve TEZCAN 2001: 189-191, DEVELİ 2001: 91 ve ÖZÇELİK 2005: 542;

▪ ÖZSOY 2006: 178: “Kâfirler Uruz’uñ üzerine **çoh-idi**.”; fakat **çohdi** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 102 ve TEZCAN 2001: 213-214, DEVELİ 2001: 92 ve ÖZÇELİK 2005: 191 ve 588;

▪ ÖZSOY 2006: 230: “**Yaren** kızuñı maña virgil didi.”; fakat **yarın** için bk. TEZCAN-BOESCHOTEN 2001: 130 ve TEZCAN 2001: 255, KAÇALİN 2004: 98 ve ÖZÇELİK 2005: 692.

Bir gramatikal dizin ya da örnekler içeren bir sözlük olmayan *III. Bölüm Sözlük* (351-420), araştıracının ifadesiyle “(...) *bu gün Türkiye Türkçesinde kullanılmayan veyahut anlamları bilinmeyen kelimelerin açıklandığı* (...)” ve “(...) *Prof.Dr. Muharrem ERGİN ile Orhan Şaik GÖKYAY’ın çalışmalarından faydalanılarak ortaya konmuş* (...)” (351) bir bölümdür. *IV. Bölüm Dede Korkut Hikâyelerinde Bulunan Edebî Sanatlar* (421-468) ve *V. Bölüm Bibliyografya* (469-471) kısımlarının ardından kitabın sonuna, Azerbaycan’da yayımlanmış olan Dede Korkud Ansiklopedisi’ndeki Dede Korkut Oğuznâmelerinin geçtiği coğrafyayı gösteren bir harita eklenmiştir (472).

Bu çalışmada tanıtılacak olan son yayın SERTKAYA 2006: ***Dede Korkut Kitabı’nın Dresden Nüshasının “Giriş” Bölümü. (Metnin Transkripsiyonu ve Açıklama Notları)***’dır. SERTKAYA, kitabının *Sunuş* (5-6) kısmında yukarıda KAÇALİN 2006 için alıntılananları desteklemektedir. Araştıracı, Dresden yazmasının Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanmak üzere notlu olarak hazırlanmasına talip olduğunu, Vatikan nüshasının yayıma hazırlanması işinin de öğrencisi Mustafa Sinan KAÇALİN’e verilmesini sağladığını söylemektedir. Dresden yazması üzerindeki geniş çaplı bir çalışmanın ilk bölümü olan bu yayını diğer kısımların yayımlanması takip edecektir (6).

Dresden yazmasının “giriş” kısmının tıpkıbasımı ve transkripsiyonu ile açıklama notlarından oluşan bu çalışmanın ilk kısmı ise Dede Korkut Oğuznâmeleri çalışmalarının derli toplu, kısa bir tarihçesini

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic*

Volume 1/2 Fall 2006

içermektedir. *İçindekiler* (7) bölümünün ardından *Dede Korkut Araştırmalarının Aşamaları* (8-23) bölümü gelmektedir. Bu bölümde yer alan alt bölümler şunlardır: *I. Metnin bulunması ve tavsifi* (8-11): Bu bölümde Dresden yazmasının kütüphane kaydından, bu yazmanın H. F. von DIEZ ve T. NÖLDEKE tarafından yapılmış istinsahlarından bahsedilmektedir. *II. Öncü çalışmalar* (11-14): H. F. von DIEZ, V. V. BARTOLD, A. TUMANSKIY gibi araştırmacıların Dresden yazması üzerine yaptıkları ve Dede Korkut Oğuznâmeleri çalışmalarının erken dönemini teşkil eden yayınların künyeleri verilmiş ve bu yayınlar kısaca tanıtılmıştır. *III. Metin neşirleri* (14): Kilisli Muallim Rifat [BİLGE] tarafından yapılan ve H. F. von DIEZ'in istinsahına dayanan metin yayınından bahsedilmektedir. *IV. Transkripsiyon ve edisyon kritik neşirleri* (15-16): Bu bölümde Dresden yazmasının metin neşirleri ile Vatikan Yazmasının metin neşirlerinin künyeleri ayrı başlıklar altında kronolojik sırayla verilmiştir. *V. Çeviri çalışmaları* (16-17) ve *VI. Başka dillere çeviriler* (17-18) bölümlerinde Dede Korkut Oğuznâmelerinin Türkiye Türkçesine, diğer Türk lehçelerine ve yabancı dillere yapılmış çevirilerinin künyeleri kronolojik sırayla verilmiştir. *VII. 1975-2005 arasındaki filolojik açıklamalar* (19-22): 1975-2005 yılları arasında yayımlanan ve Dede Korkut Oğuznâmeleri üzerine filolojik tespit, öneri vs. içeren çalışmaların künyeleri verilmiştir. *VIII. Açıklamalı neşirler* (22-23): Dresden ve Vatikan yazmalarının açıklamalı metin neşirlerinin künyeleri ayrı başlıklar altında verilmiştir.

Dresden ve Vatikan yazmalarının bu çalışmada kullanılan metin neşirleri ayrı başlıklar altında *Bibliyografya* (24-26) bölümünde gösterilmiş, kullanılan diğer kaynakların künyeleri ise kullanıldıkları yerlerde dipnotlar verilerek zikredilmiştir. *Kısaltmalar* (26) ve *Açıklamalar* bölümünde değinilen maddelerin verildiği *Açıklanan 73 Kelime ve Şekil* (27-29) başlıklı bölümlerin ardından tıpkı ÖZÇELİK 2005'te olduğu gibi Dresden yazmasının giriş kısmının renkli tıpkı basımı ve transkripsiyonu karşılıklı sayfalara gelecek şekilde verilmiştir (30-45). ÖZÇELİK 2005'te transkripsiyon solda tıpkıbasım sağda yer alırken SERTKAYA 2006'da transkripsiyon sağda tıpkıbasım solda yer almaktadır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

ÖZSOY 2006'da ise tıpkıbasım ve transkripsiyonu alt alta gelecek şekilde verilmişti. Transkripsiyonda satır numaraları verilmiş, soylamalar meselâ TEZCAN-BOESCHOTEN 2001 ve ÖZÇELİK 2005'in aksine ÖZSOY 2006'da olduğu gibi nazım biçiminde verilmemiş ve TEZCAN-BOESCHOTEN 2001'deki kadar ayrıntılı olmayan, ÖZÇELİK 2005'teki gibi bir transkripsiyon alfabeti kullanılmıştır.

Çalışmanın en hacimli kısmını *Açıklamalar* bölümü oluşturmaktadır (46-150). Bu bölümde yer alan maddelerde, önceki okuma-metin tamiri tekliflerini destekleyen, detaylandıran veya eleştiren açıklamalarla birlikte yeni okuma-metin tamiri teklifleri de yer almaktadır. Meselâ,

- 2/3 **ö<r>leşüben** [ö. *şular taşsa deñiz tolmaz.*] (57-59);
- 2/6-7 **üyen** “yular” [*Ķara eşek başına ü. ursañ, Ķatır olmaz.*] (60-63);
- 2/10 **Ķara Ķoç** → **Ķazağuç** [*Ķ. <at>a minmeyince yol alınmaz.*] (63-70);
- 2/10 **Ķıymayınca** ~ **Ķaymayınca** → **minmeyince** [*Ķazağuç <at>a m. yol alınmaz.*] (70-72);
- 2/10 **üz Ķılıç** [*Ķara pülâd ü. k.+ı çalmayınca*] (73-76);
- 2/13 **yeteri** ~ **yetri** ~ **yetiri** → **sirri** [*oğul atanuñ s.+dür.*] (77-83);
- 4/2 **gıtdükde** ~ **gëtdükde** ~ **gıtdikde** ~ **getdikd** ~ **gıttikde**; **gündög** ~ **gündegen** : “güneşin değdiği” [*G. yer{üñ} otlağların geyik bilür.*] (90-91);
- 4/9 **ëli-öñinde çalup eyden ozan olsun!** (96-99);
- 5/6-7 **yazdı düzdi ... güydi bıçdı** [*Ol Ķur'ānu y. d., 'ulemālar ögrenince g. b.*] (100-111);
- 6/13 **közler** ~ **gözler**; **gözeler**; **güv** ~ **g** ~ **v** ~ **zler** ~ **k** ~ **v** ~ **zler** ~ **geveler** [*bir küvlek yoğurd g. toyınca tıka başa yer.*] (137-141) maddeleri örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca 6/6-11 **Kadın tiplmeleri** (116-128) maddesinde önceki okuma tercihleri tablolar hâlinde sınıflandırılmış ve *ev yapan şulp, şoy ve şöp; şolduran şöp, tolduran ~ tulduran ve tob* ~ *top, baya; bayağı* başlıklı alt

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006

maddelerde bu yapılarla ilgili çeşitli açıklamalarda bulunulmuştur.

Çalışmanın son kısmı, “Giriş” Bölümündeki *Soylama’lar Üzerine* (151-160) bölümünden oluşmaktadır. SERTKAYA, Muharrem ERGİN, Cahit ÖZTELLİ ve Orhan Şaik GÖKYAY’ın “soylama”lar hakkındaki görüşlerini nakletmiş, bu konuyla ilgili kendi yazılarının⁶ paralelinde “giriş” kısmındaki “soylama”ları hece veznini dikkate alarak ayrı ayrı ele almıştır.

Tanıtılan bu dört yeni yayın, Dede Korkut Oğuznâmeleri çalışmalarının TEZCAN-BOESCHOTEN 2001 ve TEZCAN 2001’in ardından önemli bir aşamaya girdiğini göstermektedir. Özellikle SERTKAYA, Dresden yazmasının diğer bölümlerini de ayrı ayrı yayımlama amacını gerçekleştirebilirse önemli bir adım daha atılmış olacak. Türk dili ve kültürü araştırmaları için son derece önemli olan Dede Korkut Oğuznâmelerinin her şeyden önce doğru anlaşılabilmesine yönelik olan bu faaliyetler pek çok yeni çalışmanın, tartışmanın ve açılımların da kapısını açacaktır.

EK: Farklı özelliklere sahip bu dört yayının genel niteliklerinin bir tablo yardımıyla gösterilmesi:

<u>YAYIN</u>	<u>YAZM</u> <u>A</u>	<u>TIPKIBA</u> <u>SİM</u>	<u>AÇIKLA</u> <u>MALI</u> <u>NOTLAR</u>	<u>SÖZLÜK</u>	<u>DİĞER</u> <u>ÖZELLİKLER</u> <u>VE İLÂVELER</u>
ÖZÇELİ K 2005	Dresd en	var (renkli)	var + dizini	yok	büyük boy, ciltli

6 (1985). “Dede Korkut Kitabı’ndaki Manzum Parçalarda Dörtlük Türü ve Hece Vezni Var mı?”, *Türk Dili*, S: 406, s.155-163 ve (1994). “Dede Korkut Kitabı’ndaki Bazı Manzum Parçaların Hece Vezni ve Manzume Türü Açısından Değerlendirilerek Yeniden Okunması”, *Türk Dili Araştırmaları Yılığ-Bulleten 1988*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 141-156.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

KAÇALI N 2006	Vatik an	yok	var + dizini	var “Sözlükç ük”	YAZICI- ZÂDE'nin Tarih-i Âl-i Selçuk'unun başındaki Oğuznâme'ni n transkripsiyo nu ve sözlüğü
ÖZSOY 2006	Dresd en	var	yok	var	büyük boy, “Dede Korkut Hikayelerinde Bulunan Edebî Sanatlar” başlıklı ayrı bölüm ve harita
SERTK AYA 2006	Dresd en (sade ce “Giriş ” kısmı)	var (renkli)	var + dizini	yok	büyük boy, yazmaların “metin neşirleri”nin ve Dede Korkut Oğuznâmeler i hakkındaki filolojik çalışmaların (1975-2005) kronolojik tasnifi ve “Giriş Bölümündeki Soylama'lar Üzerine” adlı ayrı bölüm

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

KAYNAKLAR

- DEVELİ, Hayati (2001). “Dede Korkut Oğuznameleri. Tezcan ve Boeschoten Yayımı Üzerine Notlar”, *İlmî Araştırmalar*, S: 12, s.83-94.
- ERGİN, Muharrem ([1958] 1997⁴). *Dede Korkut Kitabı I. Giriş – Metin – Faksimile*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 189.
- GÖKYAY, Orhan Şaik ([1973] 2000). *Dedem Korkudun Kitabı*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları 3409.
- KAÇALIN, Mustafa S. (2004). “Dede Korkut Kitabı'nda Okuma Önerileri”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1998/1*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 793, s.93-100.
- KARASOY, Yakup – Orhan YAVUZ (2004). “Dede Korkut'ta ayıt-/eyit-/yit-/it- ve aşıt/işit Kelimeleri Üzerine”, *Bilig*, S: 28, s.101-115
- LEWIS, G. L. (1961). “MUHARREM ERGİN: *Dede Korkut kitabı. 1. Giriş – metin – faksimile.* (Türk Dil Kurumu Yayınlarından. Sayı 169.) xix, 253, 97, 154, [viii] pp. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958. Lira 25.”, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, Vol: 24, No: 2, s.365-366.
- ROSSİ, Ettore (1999). “*Il Kitâb-ı Dede Qorqut*”, *Racconti epico-cavallereschi dei Turchi Oğuz. Tradotti e annotati con “facsimile” del ms. Vat. Turco 102.* Città del Vaticano, 1952, 364s.; sayfa 1-95'den çeviren: Mahmut H. ŞAKİROĞLU, “Dede Korkut Kitabı Üzerine Araştırma”, *Erdem*, S: 34, s.183-276.
- SERTKAYA, Osman Fikri (2004). “*Dede Korkut Kitabı'nın Dresden Yazmasındaki Bazı Kelime ve Şekillerin İmlâ Özelliklerine Dayanılarak Yeniden Okunuşu ve Anlamlandırılışı Üzerine*”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1998/1*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 793, s.131-152.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*

- SERTKAYA, Osman Fikri (2006b). “Dede Korkut’ta Geçen *Tarıklı Boşalmak* İbaresini Üzerine”, *1. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kurultayı, 06-15 Nisan 2006, Çeşme*.
- TEKİN, Talat (2004). “Corrections in *Kitâb-ı Dede Korkut II: Kara Polad Uz Kılıç*”, Yayına Hazırlayanlar: Emine YILMAZ – Nurettin DEMİR, *Makaleler II. Tarihi Türk Yazı Dilleri*, içinde, s.381-385, Ankara: Öncü Kitap. [(1993), “Corrections in *Kitâb-ı Dede Korkut II: Kara Polad Uz Kılıç*”, S. Faroqhi (Hazırlayan), *Festschrift für Tietze*, içinde, s.177-181, Institut Geschichte und kultur des Nahen Orients sowie Turkologie, Universität München.]
- TEZCAN, Semih - Hendrik BOESCHOTEN [Hazırlayanlar] (2001²). *Dede Korkut Oğuznameleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları 1441.
- TEZCAN, Semih (2001). *Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları 1457.
- TULUM, Mertol (2003). “Dede Korkut Oğuznameleri Üzerine Notlar” a Notlarla Katkılar - I”, *Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Dergisi*, S: XXX, 2001-2003, s. 517-538.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 1/2 Fall 2006*